

OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2021 No. 1478

Gorchymyn Parth Arddangos Morlais 2021

RHAN 3

Caffael a Meddiannu Tir

Atodol

Pŵer i drechu hawddfrentiau a hawliau eraill

34.—(1) Mae unrhyw weithgarwch awdurdodedig sy'n digwydd ar dir o fewn terfynau'r Gorchymyn ar y tir (p'un a gynhelir y gweithgarwch gan yr ymgwymerwr, neu gan unrhyw berson sy'n deillio teitl gan yr ymgwymerwr neu gan contractwyr, gweision neu asiantau'r ymgwymerwr) wedi'i awdurdodi gan y Gorchymyn hwn os y'i gwneir yn unol â thelerau'r Gorchymyn hwn, er ei fod yn cynnwys—

- (a) ymyrraeth â diddordeb neu hawl y mae'r erthygl hon yn gymwys iddo neu iddi; neu
- (b) torri cyfyngiad ynglŷn â'r defnydd o dir sy'n codi yn rhinwedd contract.

(2) Yn yr erthygl hon, ystyr "gweithgarwch awdurdodedig" yw—

- (a) adeiladu, gweithredu, cynnal a chadw neu ddatgomiynu unrhyw ran o'r gweithfeydd awdurdodedig;
- (b) arfer unrhyw bŵer a awdurdodir gan y Gorchymyn hwn; neu
- (c) ddefnyddio unrhyw dir (gan gynnwys defnyddio tir dros dro).

(3) Mae'r buddiannau a'r hawliau y mae'r erthygl hon yn gymwys iddynt yn cynnwys unrhyw hawddfrent, rhyddid, braint, hawl neu fantais a atodir i dir ac sy'n effeithio'n andwyol ar dir arall, gan gynnwys unrhyw hawl naturiol i gymorth; ac yn cynnwys cyfyngiadau ynglŷn â'r defnydd o dir sy'n codi yn rhinwedd contract.

(4) Pan fo unrhyw fuddiant, hawl neu gyfyngiad yn cael ei drechu neu ei threchu gan baragraff (1), mae digollediad—

- (a) yn daladwy o dan adran 7 (mesur digollediad yn achos gwahanu tir) neu adran 10 (darpariaeth bellach ynglŷn â digolledu am effeithiad andwyol) o Ddeddf 1965; a
- (b) i'w asesu yn yr un modd ac yn ddarostyngedig i'r un rheolau ag yn achos digolledu arall o dan yr adrannau hynny—
 - (i) pan fo'r digollediad i'w amcangyfrif mewn cysylltiad â phryniant o dan y Ddeddf honno; neu
 - (ii) pan fo'r niwed yn codi o gwblhau gweithfeydd ar y tir a gaffaelwyd o dan y Ddeddf honno neu o ddefnyddio'r cyfryw dir.

(5) Pan fo person sy'n deillio teitl o dan yr ymgwymerwr a gaffaelodd y tir dan sylw—

- (a) yn atebol i dalu digollediad yn rhinwedd paragraff (4); a
- (b) yn methu â chyflawni'r atebolrwydd hwnnw;

mae'r atebolrwydd yn orfodadwy yn erbyn yr ymgwymerwr.

(6) Nid oes dim yn yr erthygl hon i'w ddehongli fel pe bai'n awdurdodi unrhyw weithred neu anwaith ar ran unrhyw berson sy'n agored i gyfraith drwy achos cyfreithiol unrhyw berson ar unrhyw seiliau heblaw am y cyfryw ymyrraeth neu'r tor cyfyngiad a grybwyllir ym mharagraff (1).

Hawliau preifat dros dir

35.—(1) Yn ddarostyngedig i ddarpariaethau'r erthygl hon, diddymir pob hawl tramwy breifat dros dir sy'n cael ei gaffael yn orfodol o dan y Gorchymyn hwn—

- (a) o'r dyddiad y mae'r ymgwymerwr yn caffael y tir, boed hynny'n orfodol neu drwy gytundeb; neu
- (b) ar y dyddiad y mae'r ymgwymerwr yn mynd ar y tir o dan adran 11(1) (pwerau mynediad) o Ddeddf 1965,

pa un bynnag sydd gynharaf.

(2) Yn ddarostyngedig i ddarpariaethau'r erthygl hon, diddymir pob hawl breifat dros dir sy'n ddarostyngedig i gaffael hawliau'n orfodol neu osod cyfamodau cyfyngol o dan y Gorchymyn hwn i'r graddau y byddai parhad y cyfryw hawliau preifat yn anghyson ag arfer hawl neu fyrdwn y cyfamod cyfyngol—

- (a) o'r dyddiad y caffaelir hawl neu fuddiant y cyfamod cyfyngol sy'n cael ei osod o blaid yr ymgwymerwr, boed hynny'n orfodol neu drwy gytundeb;
- (b) ar y dyddiad y mae'r ymgwymerwr yn mynd ar y tir o dan adran 11(1) o Ddeddf 1965; neu
- (c) ar adeg cychwyn unrhyw weithgarwech a awdurdodir gan y Gorchymyn sy'n ymyrryd â'r hawliau hynny sy'n eu torri,

pa un bynnag sydd gynharaf.

(3) Yn ddarostyngedig i ddarpariaethau'r erthygl hon, mae pob hawl breifat dros dir y mae'r ymgwymerwr yn ei feddiannu dros dro o dan y Gorchymyn hwn yn cael ei hatal a byddant yn anorfodadwy cyhyd ag y bo'r ymgwymerwr yn parhau i feddiannu'r tir yn gyfreithlon.

(4) Mae gan unrhyw berson sy'n dioddef colled oherwydd diddymu neu atal unrhyw hawl breifat neu oherwydd gosod unrhyw gyfamod cyfyngol o dan yr erthygl hon yr hawl i gael digollediad, i'w benderfynu, yn achos anghydfod, o dan Ran 1 (penderfynu ar gwestiynau sy'n ymwneud â digolledu y mae anghydfod yn ei gylch) o Ddeddf 1961.

(5) Nid yw'r erthygl hon yn gymwys mewn perthynas ag unrhyw hawl y mae adran 271 neu 272 (diddymu hawliau ymgwymerwyr statudol etc.) o Ddeddf 1990(2) yn gymwys iddi.

(6) Mae paragraffau (1) i (3) yn cael effaith yn ddarostyngedig i—

- (a) unrhyw hysbysiad a roddir gan yr ymgwymerwr cyn—
 - (i) cwblhau caffael y tir neu gaffael yr hawliau neu osod cyfamodau cyfyngol dros y tir neu sy'n effeithio ar y tir;
 - (ii) i'r ymgwymerwr ei feddiannu;
 - (iii) i'r ymgwymerwr fynd arno; neu
 - (iv) i'r ymgwymerwr ei feddiannu dros dro,

(1) Diwygiwyd adran 11 gan adran 34(1) o Ddeddf Caffael Tir 1981 (p. 67) ac Atodlen 4 i'r ddeddf honno, adran 3 o Ddeddf Tai (Darpariaethau Canlyniadol) 1985 (p. 71) a Rhan 1 o Atodlen 1 i'r ddeddf honno, adran 14 o Fesurau Eglwys Loegr (Darpariaethau Amrywiol) 2006 (Rhif 1) a pharagraff 12(1) o Atodlen 5 i'r mesur hwnnw, adrannau 186(2), 187(2) a 188 o Ddeddf Tai a Chynllunio 2016 (p. 22) a pharagraff 6 o Atodlen 14 a pharagraff 3 o Atodlen 16 i'r ddeddf honno ac O.S. 2009/1307.

(2) Diwygiwyd adran 272 gan baragraff 103(1) a (2) o Atodlen 17 i Ddeddf Cyfathrebu 2003 (p. 21).

nad oes unrhyw un na phob un o'r paragraffau hynny yn gymwys i unrhyw hawl tramwy a bennir yn yr hysbysiad; nac

(b) unrhyw gytundeb a wneir ar unrhyw adeg rhwng yr ymgymwrwr a'r person y mae'r hawl tramwy dan sylw wedi'i breinio ynddo neu'n perthyn iddo.

(7) Os yw'r cyfryw gytundeb ag y cyfeirir ato ym mharagraff (6)(b)—

(a) yn cael ei wneud â pherson y mae'r hawl tramwy wedi'i breinio ynddo neu'n perthyn iddo; ac

(b) yn cael ei fynegi i gael effaith hefyd er budd y rhai sy'n deillio teitl gan neu o dan y person hwnnw.

mae'n effeithiol mewn cysylltiad â'r personau sy'n deillio teitl felly, p'un a oedd y teitl yn deillio cyn neu ar ôl gwneud y cytundeb.

(8) Mae cyfeiriadau yn yr erthygl hon at hawliau preifat dros dir yn cynnwys unrhyw hawl tramwy, ymddiriedolaeth, nodwedd, hawddfaint, rhyddid, braint, hawl neu fantais a atodir i dir ac sy'n effeithio'n andwyol ar dir arall, gan gynnwys unrhyw hawl naturiol i gymorth; ac yn cynnwys cyfyngiadau ynghylch y defnydd o dir sy'n codi yn rhinwedd contract, cytundeb neu ymgymeriad sy'n cael yr effaith honno.

Terfyn amser ar gyfer arfer pwerau caffael

36.—(1) Ar ôl diwedd y cyfnod o 5 mlynedd sy'n dechrau ar y diwrnod y daw'r Gorchymyn hwn i rym—

(a) ni ellir cyflwyno unrhyw hysbysiad i drafod telerau o dan Ran 1 o Ddeddf 1965 fel y'i cymhwysir at gaffael tir gan erthygl 24 (cymhwyso Rhan 1 o Ddeddf Prynu Gorfodol 1965); a

(b) ni ellir gweithredu unrhyw ddatganiad o dan adran 4 o Ddeddf 1981 fel y'i cymhwysir gan erthygl 25 (Cymhwyso Deddf 1981).

(2) Mae'r pwerau a roddir gan erthygl 28 (defnyddio tir dros dro ar gyfer adeiladu gweithfeydd) yn peidio ar ddiwedd y cyfnod y cyfeirir ato ym mharagraff (1), ac eithrio nad oes dim yn y paragraff hwn yn atal yr ymgymwrwr rhag parhau i feddiannu tir ar ôl diwedd y cyfnod hwnnw, os aethpwyd ar y tir a'i feddiannu cyn diwedd y cyfnod hwnnw.